

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Punctum Diff. 2. Explicatur ratio principii formalis ut Quo in Divinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

NON SATISFACIT 3. Tum, quia *si ponatur* *veritatem esse non nisi conditionem*, modus hic explicandi hoc deficiet, quia conditioni sine qua non, non tribuitur ratio producendi; neque enim applicatio ignis urit, & tamen determinatio intellectus communis, tribuitur ratio producendi: quod ipsum prob. quia si determinatio intellectus communis, non tribueretur ratio producendi, non salveretur distinctio realis inter producentem quā tale, & productum, si quidem illud restrictivum, quod solum distinguitur realiter, non produceret; ipsa autem intellectio, non distinguitur realiter à producto. Tum quia, quod dicitur Principium formale quo in obliquo importare paternitatem id non convincit, quia rectum & obliquum non spectant ad qualificationem de re, ante autem omne opus intellectus, debet dari dictio. Alias rationes solvit Arriaga propositas à Ruiz. *Non potest etiam dici, quod principium formale quo sit ipsa formaliter paternitas*; nam hæc ut dictum supra, non potest habere rationem prioris. Rursus, non salvat commodè phrasen PP. qui dicunt, *filium esse de sapientia Patris*, cujus dicti non potest esse sensus; Filius est de paternitate Patris: & in hac sententia ægrè ostenderetur, quomodo productio Filii, sit generatio; nam in generatione productum, quā productum est, debet esse simile producenti, quā producentis est; quomodo autem filius est similis, si non est similis in paternitate; unde etiam in creatis paternitas non est principium producendi. Deinde advertit bene Arriaga, quod in humanis ad denominationem filii sufficiat hoc solum, ut sit ex semine, seu illud concurrat efficienter, si ve non: unde in sententia semini materno negante concurrunt effectivum, dicitur nihilominus proles esse filius v. g. quod sine dubio in Divinis falsum est, qui enim diceretur filius esse ex substantia Patris: Si non se haberet productivè Pater respectu filii.

Quod paternitas habeat se non nisi per modum conditionis sine qua non, adfert aliqua argumenta Arriaga; cum quo

DICES 1. Aug. docet, quod Verbum sit ex sapientia Patris, & ex memoria fecunda; Errorem sapientia, seu memoria fecunda erit principium filii.

RESPONDETUR. Independentè à principio mox ponendis, concedendo totum; sed inde non sequitur, paternitatem non esse principium formale quo unā cum memoriā fecundā, cum non sola memoria fecunda, sed memoria Patris dicatur esse hoc principium.

DICES 2. Joan. Theologus Sess. 18. in Florentino ait. Principium quo persona generat, est solum id, quod communicabile est.

RESPONDETUR potest in oppositum esse auctoritas communis, *essentia non generat*, adeoque non generat id quod communicabile est, ipse

Joannes Sess. 19. consentit dicto axiomati; propterea tamen non sequitur, ut ex substantiā secundum suum esse commune, & absolutum principium sit per quod &c. Citatis ergo, ab Arriaga verbis, id solum vult significare: quod ex præsupposita naturæ fecunditate, jureque communicabilitatis, persona Patris generet, quam explicationem, aut similem omnes adhibere debent, qui contra Durandum tenent essentiam non generare. Addit Martinon d. 24. n. 56. quod Joannes Theologus fuerit quidem vir doctus, erravit tamen in multis: dixit enim Sess. 18. processionem in Deo esse viam ab uno ad aliud; & tamen in Trinitate non est aliud. Dicit item essentiam non generare; esse tamen principium quo generatio fit; quod perinde est ac dicere Colorem non calefacere, esse tamen principium quo calefactio fit. Usurpat etiam hunc terminum, quod generatio divina fiat, quod meretur trutinam, quia si verba procedant de activa generatione, falsa est propositio, quia illa non fit, sed est principium generandi; Si autem procedat de passiva generatione, falsa item erit, quia dicimus genitum non factum: ponuntur ergo verba Joannis Theol. ut sciretur quid locutus fuerit in Florentino, non autem quasi omnia hæc senserit Florentinum.

Deinde doctrina Florentini videtur respicere hoc principium PP. quod scilicet Consubstantialitas, non nisi ratione ejus datur, quia una persona, ab alia procedit, hinc Basiliius Epist. 300. negat Fratres posse dici Consubstantiales, quia à se non procedunt: non esset autem consubstantialis Spiritus S. utrique, quod idem est naturā non procederet, si ab utroque non produceretur.

Punctum Difficultatis

tis 2.

Explicatur ratio principii formalis Quo in Divinis.

PRÆMITTO 1. Non posse rationem principii formalis quo poni in Divinis rationem aliquam restrictam, & simpliciter absolutam. Ratio, Quia si inter producentem & productum debet esse distinctio realis; nihil enim producit seipsum; multo magis debet esse distinctio inter rationem formalem quo proximam, & inter productum; tota enim ratio distinctionis inter producentem & productum, quā tale petitur ex ratione formali quo producendi, tanquam forma proximā constituyente producentis: quod si debet esse talis distinctio inter rationem formalem quo & productum, sequitur quod illa ratio non possit esse quid absolutum; nam absoluta sunt communia. Vide Ruiz d. 100. f. 3.

PRÆMITTO 2. Rationes, quæ restringunt formalitates absolutas, sunt, quæ ad hæc quatuor denominanda capiuntur. Notio, Relatio, Proprietas,

R. P.
H. M. LOD
NOWSKI
Sim. de. Z.
VT

prietas, & Proprietas personalis, quæ denominationes inter se intra eandem personam nec realiter nec virtualiter physice distinguuntur, sed conveniunt ratione diversarum formalitatum: notio enim dicitur, id, quod est ratio noscendi unam personam ab alia, quia distinctam. Relatio est ratio referendi unam personam ad aliam. Proprietas est aliquid uni personæ non nisi exclusivè ad alias conveniens. Denique personalitas est ratio constitutiva personæ, in ratione personæ.

PRÆMITTO 3. *Quamvis hæ formalitates inter se non distinguantur virtualiter, nihilominus distinguuntur virtualiter ab ipsa natura.* Unde fieri poterit, ut quod convenit in sensu formali illi formalitati, id ne materialiter quidem conveniat ipsi prædicato naturæ: & de hac tali formalitate in præsentī discurrendum est, assignando talem formalitatem quæ habeat hæc requisita, in primis ut salvet distinctionem realem inter principium formale quo, & inter productum. Secundò, ut ostendat habere illud principium quo, rationem prioris præ producto. Tertiò, ut salvet rationem proximi, & quidem ut ita sit ratio proxima, ut simul sit propria principii originativi.

DICENDUM est. *Principium formale quo processionis Filii est Dictio; & principium formale quo processionis Spiritus S. esse Spirationem activam.* Est Conclusio in substantia Scoti in 1. dist. 2. q. 7. & d. 27. q. 1. & 2. hanc sententiam appellat Suar. hicl. 1. c. 7. n. 4. sententiam S. Aug. Anselmi, Fulgentii, D. Thom. Pro ea facit Ruiz d. 60. f. 1. n. 3.

PROBATUR 1. Auctoritate.

1. Auctoritas est sacre Script. nam æterna Sapientia dicit de se; *Ego ex ore Altissimi prodii.* Ubi certum est loqui æternam Sapientiam de sua processione, quam proportionat prolationi, seu dictioni factæ, ab ore paterno. Eoservit locus ille Psal. *Dominus dixit ad me; Filius meus es tu, ego hodie genui te:* quasi innuens, quodnam sit illius principium processionis, nempe dictio; *Dixit ad me; Filius meus es tu,* quo sensu hunc locum accipi debere, supponit Cyrillus l. 1. in Joan. c. 4. Gregorius l. 32. Moral. c. 6. *ipse vox, quia cum Pater gignendo dixit; Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Eoservit locus ille Psal. 61. *Semel locutus est Deus,* quam locutionem accipit Aug. pro generatione, adeoque pro processione formali quo Verbi, dum ait; *Semel locutus est Deus,* quia unum Verbum genuit, & Greg. l. 23. moral. cap. 11. explicans dictum locum; *Loqui Dei, est Verbum genuisse, semel autem loqui, est Verbum aliud, præter unigenitum, non habere.*

2. Auctoritas est PP. Primus locus est August. qui l. 15. de Trin. c. 14. ait; *Patrem dicendo se, producere sibi Verbum æquale, & lib. de Cognitione veræ vitæ, qui habetur tom. 9. operum Aug. c. 17. cum numerasset triplicem acceptio-*

nem Verbi, subdit; *Hoc tertio modo Deus Verbum suum genuit, cum seipsum cogitando dixit.* Vide Petavium l. 6. c. 4. à n. 6. Ruiz citatum &c.

Secundus Locus est Athanasii Ep. de Decretis Nicenæ Synodi. *Si concesserint Deum non nisi semel Verbum proferre, fieri non potest, quin cognoscant, eum ita loquentem, Verbi sui Patrem esse.*

Tertius Locus Richardi de S. Victore. l. 6. de Trin. c. 13. *Interna locutio agit auctore Patre solo; nam solus Pater dicit.*

PROBARI potest secundo ex Ruiz. Secunda persona est propriè Verbum; Ergo principium illius productivum est propriè Dictio; non enim aliter inter se proportionarentur principium, & principium formale quo; & sicut dictio in creatis est formale principium Verbi, ita & in Divinis.

PROBATUR 3. Illud est principium formale quo, quod salvat illa, de quibus actum præmissio tertio: Sed dictio est talis; nam in primis illa dictio est virtualiter distincta à natura & intellectione communi: & est virtualiter indistincta ab ipsa paternitate, & constitutivo primæ personæ; Ergo & poterit distinguere realiter à producto, sicut distinguitur Pater, & ostendere, quomodo natura non generet, nec intellectio communis, adeoque quod filius non producat se ipsum. Rursus, dictio habet rationem prioris, non enim idè est dictio, quia est Verbum, seu secunda persona, sed idè est Verbum, quia est dictio. Est quid proximissimum: Quid enim inter Dictionem & Verbum mediat: est enim appropriata ipsi Patri, ut innuit Richardus, & infra dicitur.

OBJICITUR 1. Auctoritas PP. Athan. dial. de Trin. ait; *Patrem hypostasi suâ gignere.*

RESPONDETUR. Hypostasi gignere Patrem, non tanquam Ratione formali gignendi, sed tanquam Principio quod, immediato. Phrasis illa PP. quod Filius sit de Sapientia Patris, contra nos non facit, quia dictio spectat etiam ad lineam intellectualitatis, adeoque ad sapientiam, licet ipsa paternitas non sit (nisi fortè materialiter) ratio formalis generandi. Aug. l. 5. de Trin. c. 5. dum ait; *Eo ipso dici Patrem & esse Patrem, quod ei sit Filius:* id contra nos non facit: Concedimus enim locum ut sonat; nam etiam in creatis idè est aliquid Pater, quia habet filium, eò quod hæc denominatio, sit relativa ad filium; & tamen non sequitur, quod in creatis Principium formale quo generationis, sit paternitas.

OBJICITUR 2. Indubiè præter intellectiōnem, & volitionem prærequiritur adhuc persona produciens; quia si generare est proprium Patris, debet hoc illi convenire ratione alicujus, quod sit proprium Patris: in Patre autem præter essentiam nihil est proprium, præter relationem paternitatis; Ergo ad generare requiritur paternitas.

RESPON-

RESPONSUM supra Relatione non constitui primo personam primam; & licet Pater præter essentiam non habeat quidquam virtualiter sibi condistinctum; habet tamen aliquid condistinctum formaliter, & prius ratione in ordine ad nostros conceptus, cum fundamento in re.

OBJECITUR 3. Nec dum hac explicatione salvari, quomodo filius non se producat saltem inadæquatè?

RESPONDET Arriaga. Unam rem posse esse causam sui ipsius, dummodo supponatur existens per actionem adæquatè ab alio procedentem; unde si una res existens jam per unam actionem potest esse causa etiam sui ipsius, multo magis intellectio Divina, existens prius cum potentia, poterit esse principium filiationis.

NON SATISFACIT. Tum, quia etiam in Creatis, dum aliquid producit seipsum secundò, nullo modo distinguitur realiter à seipso; & tamen in Divinis inter producentem & productum supponitur esse distinctio realis. Tum, quia non apparet, quid aliquid nescio quomodo circumscriptum, sit causa sui ipsius? Si ab illo illa actio non procedit, ut procedere non potest; cum paternitas per illum habeat. Tum, quia exemplum ex Physicis impertinens est; nam reproductio in Divinis, vel replicatio locum non habet. Tum, quia secundum hanc responsionem posset actio ordinata ad filiationem producendam, eadem ordinari ad producendam paternitatem. Nec recurrat ad fidem oppositum docentem; quia illa oppositum docet ex titulo productionis & producti, quos tu in Divinis posse identificari dicis. Itaque aliter

RESPONDETUR 2. Ne inadæquatè quidem Filius producat seipsum, quia illa dictio distinguitur virtualiter intrinsecè ab intellectione communi, & est ita propria Patris, à quo virtualiter indistinguitur, sicut ipsa paternitas: sicut ergo si poneremus solam paternitatem, esse principium formale quo productionis, non posset inferri, quod Filius inadæquatè producat seipsum: ita nec inferetur in præsentia; cum illa, ut dixi, dictio, sit indistincta virtualiter à paternitate, distincta virtualiter à naturâ & intellectione communi.

Ad solvendas alias Objectiones.

NOTO 1. Dictionem posse sumi & strictè & amplè: Amplè sumitur, pro intellectione, quæ est communis toti Trinitati; & ita loquitur frequenter Anselmus in Menologio. Inter alia cap. 34. Idem ait esse summo Spiritui scire, quod intelligere, seu dicere. Etc. 61. quarens; cum Pater, & Filius, & Spiritus S. unusquisque seipsum, & alios ambo dicat, an sint tres dicentes? respondetque, non esse tres dicentes, quamvis singu-

lus quisque sit dicens, ubi ut vides, omnibus dicere adscribitur.

Secundò sumitur dictio pressè pro Locutione, cui respondet Verbum tanquam quid productum, & hæc locutio est solius Patris.

NOTO 2. An dicere prout condistinguitur ipsi naturæ, ita sit appropriatum Patri, ut etiam condistinguat ab intellectu? Circa hoc punctum Scotus in 1. d. 2. q. 7. & d. 27. q. 1. & 2. ita discurrit, ponit intellectum Patris in actu primo ad intelligendum, & dicendum, quem juxta phrasin Aug. appellat, Memoriam fecundam: dicit deinde ab ipso intellectu, duos promanare actus, nempe Intellectionem & Dictionem, quorum neuter sit ab altero, nec ratione alterius; sed è memoriâ fecundâ Patris: & utrumque est veluti concomitanter ab intellectu fecundo: Dicit rursus, Dicere, & Intelligere, esse aliquo modo inter se distincta, tribuitque illis distinctionem ex natura rei nemine cogitante. Sed hæc distinctio aliàs est impugnata. Ut circa notatum plenior resolutio ponatur.

ASSERO 1. In re non dari intellectum Patris, qui sit in actu primo physico ad intelligere & dicere. Ratio, quia in Deo qui est actus purus, nulla datur potentia: Nihilominus ex modo concipiendi, ut alibi dictum, ponimus in Deo actum primum intelligendi.

ASSERO 2. Huic actui primo, potius debet tribui ly: dicere, quam intellecti, prout concipitur à nobis ipsa intellectu producta ab intellectu. Ratio, quia etiam in Creatis unus actus intellectus, non producit alium.

ASSERO 3. Ipsum dicere esse idem realiter cum intellectione. Ratio, quia non habet majorem distinctionem præ ipsa paternitate, quæ identificatur realiter intellecti.

ASSERO 4. Formalissimè etiam acceptum dicere, est de genere & linea ipsius intelligere. Ratio, quia verbum hoc proportionatur Verbo mentis nostræ; hoc autem est ipsissima intellectio, & dictio interna, est intellectio. Deinde ut advertit Suar. si dicere non pertineret ad lineam intelligendi, cur diceretur Actio intellectus? & cur appellaretur nomine Dictionis? quæ enim non habent intellectum, non dicuntur loqui, sed garrere.

ASSERO 5. Formalissimè acceptum dicere, quamvis sit de genere & linea ipsius intelligere, distinguitur tamen virtualiter ab ipsa intellectione communi. Ratio, quia dicere est proprium Patris, intelligere commune.

Sed quid importat ipsum dicere in illa sua specialitate?

SUPPONO. Aliud esse intellectionem, aliud dicere activum, aliud verbum, & dicere passivum. Intellectio, & dictio quomodo distinguantur, pendendum est ex proportionem ad intelligere & dicere vocale seu externum. Concipimus itaque intellectionem quasi quid antecedens

cedens & prius; non enim ideo aliquis intelligit, quia loquitur, sed ideo loquitur, quia intelligit: ipsum etiam dicere activum, quod alii appellant Intellectionem, vel Verbi factionem, concipimus ut viam, ad ipsum dicere passivum, & ad Verbum; quæ via appellatur, ratio principii formalis Quo. Quæ omnia ad præsens institutum sic accommodantur. Intellectio supponit pro notitia prædicatorum objecti. Dicitio supponit pro activa manifestatione illorum prædicatorum, vel pro productivitate manifestationis: & Verbum supponit pro ipsa manifestatione in actum deducta. *His suppositis.*

Dicitio in sua specialitate importat ipsum exercitium fecunditatis paternæ & locutivitatis, quod se habet per modum principii ut quod ad productionem Verbi. Quomodo autem productio hæc Verbi sit generatio, infra est ostendendum.

NOTO 3. Quid sentiendum sit: An scilicet in Divinis detur Verbum essentiale, seu commune omnibus tribus personis? Concedit illud Martinon d. 24. f. 1. n. 5. Citatur pro hac sententiâ S. Thom. in 1. dist. 27. q. 2. a. 2. Capreolus, Ferrariensis apud Suarez negantem, l. 9. de Trin. c. 3. Sed negat idem S. Thom. 1. p. q. 34. a. 1. Cajetanus, Bonavent. Scotus, Gabriel, quibus accessit Ruiz hic d. 60. f. 3. etsi cum aliqua limitatione.

Hæc sententia Suarii longè est expeditior, sunt quidem locutiones PP. aliquorum, qui nomen Verbi etiam ad Spiritum S. transferunt, dicuntque illum esse Verbum Filii. Ita Basil. 5. contra Eunom. Marius Victorinus adversus Arium. Idacius lib. adversus Varimundum vocat Spiritum S. *verbum Dei*, quæ loca citat Petav. de Trin. l. 7. c. 7. n. 5. sed hæc locutiones PP. explicatione indigent. Hinc S. Thom. Basil. locum ita interpretatur, ut Spiritus S. dicatur esse verbum filii effectivè, in quantum Sancti ab eo inspirati de Filio sunt locuti. Sed hæc explicatio indiget alia explicatione, quia eodem jure Filius Spiritus S. verbum appellari deberet, quia Spiritum S. ita nuntiat. Potius itaque id ita intelligendum est, quia scilicet communicat Filius essentiam Spiritui S. producitque ejus personam, quæ productio manifestat illius fecunditatem, nec tamen hæc locutiones trahi possunt, ut ostendant dari aliquod verbum essentiale & commune.

Rursus, quamvis omnes tres personæ Verbo hoc est secunda persona dicant; nam Pater dicit Verbo quasi proferens verbum, & producat; Filius dicit Verbo tanquam seipso dicens; Spiritus S. loquitur Verbo quia ut ait Ruiz d. 60. f. 6. n. 5. in suo intellectu essentiali habet verbum manens; exinde tamen non sequitur, dari Verbum respondens essentiali intellectioni. Ratio est. Tum, quia nullibi PP. meminerunt Verbi essentialis. Tum, quia aliquæ locutiones eo-

rundem illud excludunt. Unde Anselmus; *Impossibile tamen est in summa essentia, esse Verbum aliud, præter illud, de quo jam constat.* Et Cyrillus l. 7. Thesi. c. 1. ait; *Verbum esse nomen proprium filii.* Similia habet Aug. 5. de Trin. c. 13. & l. 6. c. 2. l. 7. c. 1. & 2. Tum, quia de ratione Verbi proprii est, ut sit verè & realiter productum, ut constat ex doctrina PP. & Scripturæ; præter autem duas personas: nihil est productum in Divinis.

NOTO 4. Quoniam de volitione & intellectione Divina repetitò incidit mentio hoc tractatu, quænam sint de illis in principiis nostris dicenda; Inprimis non esse necesse distingui virtualiter à naturâ intellectionem & volitionem communem; circa quam agebat Aldrete ubi de distinctione virtuali: Ratio, quia nulla hujus necessitas. Deinde etiam intellectio & volitio prout est principium quo in Divinis, si spectetur phrasim PP. potest non distingui virtualiter, & de hoc agebamus discutiendo argumentum pro Præcisionibus. Denique si attendatur, ad modum hunc defendendi, postea ponendum, cur processio Verbi sit generatio? necesse erit ad commodius salvandum ponere hanc distinctionem.

DIFFICULTAS II.

Ex quorumnam objectorum notitia, vel amore sit processio in Divinis?

Objecta possunt cogitari duplicia, principali divisione: nempe Increata, & Creati. De utrisque agendum erit.

Punctum Difficultatis I.

Quid sentiendum de objectis Increatis?

Quæ dicuntur hic de verbo, eadem proportionaliter dicenda erunt de Spiritu S. Et quidem non est difficultas Verbum procedere ex notitia essentia Divina, itemque Spiritum S. ex ejusdem amore. Ratio, quia id non implicat; Ergo est: nam in Divinis de his, quæ sunt ad intra, rectè procedit argumentum, ex possibili ad actum: & si ex alicujus objecti notitia, vel amore procedit persona Divina, multò magis ex notitiâ, vel amore essentia procedet, quia hæc indubiè est primarium intellectus & voluntatis Divinae objectum.

Nec est difficultas, quòd verbum procedat ex cognitione attributorum; quia si procedit ex cognitione essentia intuitivâ, & perfectissimâ, hoc ipso procedit ex cognitione attributorum; quorum essentia radix est; præcipuè cum ipsa attributa nihil aliud sint, quàm ipsa essentia cum aliis & aliis connotatis.

Diffi-